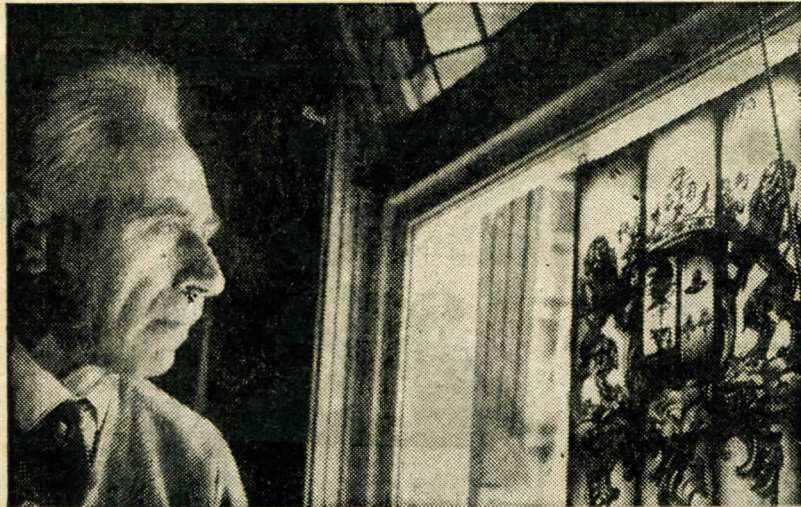

Ds. Hamming ziet kansen in Gronings spreken en... preken

Ds. Hamming bij zijn familiewapen. Dit wapen heeft Ite Pieters Hamming in 1779 laten maken. Het oorspronkelijke ontwerp is al van diens overgrootvader, die het omstreeks 1680 liet vervaardigen.

Dizze domie proat boers

(Van een onzer verslaggevers)

ROODESCHOOL — „Het gaat bij mij niet om het behoud van het Gronings als ik dat bij het huisbezoek en de straatprediking of op de kansel gebruik. Het Gronings is voor mij alleen maar middel, geen doel. Je benadert er mensen mee, die je anders nooit onder je gehoor krijgt”.

Dit zegt de gereformeerde pastor van Roodeschool, ds. I. Hamming. Hij is van alle gereformeerde predikanten in het gewest de enige, die zich op de kansel wel van het „boers” bedient. Hij beklemtoont dit met zoveel nadruk omdat hij niet wil dat men achter zijn preken in het Gronings iets zoekt als taaldrijverij. Dat heeft er niets mee te maken...Wat hem er toe dreef was en is pastorale bewogenheid.

Geboren te Wehe bij Leens, getogen te Warffum en te Sauwerd is ds. Hamming vergroeid met het wijde landschap van Noord-Groningen. Hij stond als jong predikant te Oud-Beierland en Nieuwendijk, maar keerde naar het noorden terug toen Loppersum hem beriep. Nu staat hij alweer een half jaar in Roodeschool.

Groningen boeit hem om zijn mensen, zijn taal en niet in het minst om zijn historie. Trots wijst hij ons het prachtige uitzicht door het raam van zijn studeerkamer. We kijken over de nu met zon overstraalde akkers en weiden, met in de verte de slanke toren van Uithuizermeeden.

In ds. Hamming schuilt ook een historicus, die zeer geïnteresseerd is in de streekgeschiedenis. In een kast vol boeken over Groningen staat ook een boekje, waarin hij zijn nasporingen neerlegde over het geslacht Hamming dat lang geleden vanuit Gasselte naar Groningen kwam. Dan is er een lijvig werk over Loppersum, waarvan hij een deel schreef.

Niet zonder trots toont hij een fraaie kadasterkaart uit de zeventiende eeuw van Roodeschool. Aan de wand hangt een antieke kaart van Groningen en Omtandja. Verder valt het oog op een muntenverzameling. „Als je de historie van de streek kent”, zegt ds. Hamming, dan begint alles nog veel

Ook schrift-
lezing en
gezangen in
het Gronings

Groningen was, vroeg men mij in Warffum in te vallen voor een straatprediking. Mijn antwoord was: Goed, maar dan in het Gronings. Dat werd geaccepteerd.

Ik begon toen met een vertelling van mevrouw De Haas-Okken. Daarin vroeg een mismaakt jongetje zijn moeder: „Waarom het God mie mit'n bochel schoapen?” Waarop de moeder zei: „Mien jong, God het die zo op 't laifste en dien moeke ook.” Dit pakte toen de mensen wel. Maar zelf vond ik het toch maar onwennig, die straatprediking in het Gronings. Ik sprak daarover met mijn moeder, die toen zei: dat komt alleen maar omdat wij zo „dag en deur” zo weinig met elkaar

Daar zat een heel stuk pionierswerk aan vast. Bij een Groningse preek hoort een Groninger Schriftlezing en ook het Groninger geestelijke lied. „Aanders is 't half put - half regenwotter”. Dat hield in dat een gedeelte van de Schrift uit de grondtekst in het Gronings moest worden vertaald dat het er om ging passende psalmverzen en gezangen te vinden.

Toen later ook andere predikanten wel eens in het Gronings voorgingen — vooral hervormde — klopten ze wel bij mij aan, merkt ds. Hamming op. Nu komt er binnenkort onder auspiciën van de Groninger Culturele Gemeenschap een bundeltje psalmen en gezangen in het Gronings uit.

Het paste niet...

NOG steeds zijn er Groningers, die het gebruik van het Gronings voor de verkondiging van het Evangelie ondergaan als iets oneerbiedigs. Zo dat vrouwtje, dat er na een radiopreek op wees dat hij drie fouten had gemaakt. Twee daarvan raakten de zuivere uitspraak van een Gronings woord. En de derde? Die was dat „domie” het onze Vader in het Gronings had gebeden. Dat paste niet.

Er zijn ook andere reacties. Soms vervat in ruwe uitdrukkingen maar regelrecht uit het hart, waaruit bleek dat men het „aibels mooi” had gevonden. Heel dikwijls kwamen die van de

dat lang geleed: vanuit Gasselte naar Groningen kwam. Dan is er een lijvig werk over Loppersum, waarvan hij een deel schreef.

Niet zonder trots toont hij een fraaie kadasterkaart uit de zeventiende eeuw van Rodeschool. Aan de wand hangt een antieke kaart van Groningen en Omlandia. Verder valt het oog op een muntenverzameling. „Als je de historie van de streek kent”, zegt ds. Hamming, „dan begint alles nog veel meer voor je te leven”. Hij vertelt van een boerderij in de buurt, waar vroeger de wederdopers bij honderden waren verzameld en als hij de tegenwoordige Stenhoesheerd door het raam wijst, komt het verhaal van de ridder van Stenhoesheerd die, na voor het altaar een priester te hebben doorstoken, met burcht en al in de aardbodem verzonk. . . .

„Ongemerkt”

Hoe hij er toe gekomen is om zich in zijn pastorale werk en soms op de kansel van het „boers” te bedienen? „Dat ging ongemerkt”, vertelt hij. „Ik kreeg eens een vrouwtje bij me, die grote moeite had zich in goed Nederlands uit te drukken. Ineens schakelde zij over op het Gronings”. 'k sel 't moar ien 's boers zeggen, domie. Dat ken 'k veul beter”. Zo is het gekomen.

Bij huisbezoek en het evangelisatie-gesprek had je dat ook. „Da's maklik” zei eens een man tegen me, „le proaten boers. Toen hij me binnenliet riep hij alvast de kamer in: „Dizze domie proat boers”. Waarom niet als de mensen dat zo prettig vinden?

„We kwamen eens op huisbezoek bij een gezin in Loppersum dat net luisterde naar een herhaalde uitzending van een preek in het Gronings. Toen het radiotoestel was afgedraaid heb ik gewoon in het Gronings het gesprek gevoerd. En dat werd geestelijk een heel goed gesprek.

De kriebel

„Ik krijg er de kriebel van,” zegt ds. Hamming, als hij het heeft over het „Nederlands” dat sommige dikke boeren of middenstanders, die wat meer verbeelding hebben en menen dat de kinderen daar verder mee zullen komen, er onder- elkaar van maken. Dit gaat dan in de trant van: „Dat begroot me toch zo” of „Wil jij hond eevn buitn laahn.” Men praat ver-taald Gronings.

Het overkwam mij zelfs nog als student, vertelt hij. Een ander moest me erop attenderen, want ik was in de waan dat ik me toch wel goed uitdrukte als ik zei: Ik kan't niet wachten.” Het zou wel dienstig zijn als bij de taalles in de hogere klassen het Nederlands en het Gronings eens tegenover elkaar werd gesteld om de zuiverheid van het taalgevoel. . . .

Voorals als de dominee komt, moet het „netjes”. O dat ellendige begrip van... „Nederlands is netjes”, zucht ds. Hamming. Men komt nog vaak de typische gedachte tegen dat het Nederlands speciaal voor de geestelijke dingen is. De geslachten door las men thuis de Nederlandse bijbelvertaling, volgde de catechisaties in het Nederlands en hoorde in de kerk preken in het Nederlands. Bij ons thuis werd Gronings gesproken, maar ik herinner me niet dat vader aan tafel ooit in het Gronings bad. Je placht het Gronings wel te gebruiken voor de humor maar niet voor ernstige dingen.

Goed maar dan

TOEN ik een jaar of dertig geleden eens met vakantie in

vroeg een mismaakt jongetje zijn moeder: „Waarum het God mie mit'n bochel schoapen?” Waarop de moeder zei: „Mien jong, God het die zo op 't laifste en dien moeke ook.” Dit pakte toen de mensen wel. Maar zelf vond ik het toch maar onwennig, die straat-prediking in het Gronings. Ik sprak daarover met mijn moeder, die toen zei: dat komt alleen maar omdat wij zo „dag en deur” zo weinig met elkaar over de geestelijke dingen spreken. Als we dat als Groningers onder elkaar meer deden, dan zouden we het niet meer zo „gek” vinden. We zijn dat ontwend geraakt. En dat is geen compliment voor ons, aldus ds. Hamming.

De eerste

IN Loppersum begreep de kerke-raad dat het de beste methode van evangelisatie was om de straat-prediking maar in het Gronings te houden. Zo kwam het daar ook tot de eerste kerkdienst in het Gronings op Paaszondag 1955 — die werd uitgezonden door de regionale omroep. De preek was over de tekst „Waarum reren ie?” (Waarom weent gij?). Op die preek zijn er later op kerkelijke hoogtijdagen meer gevolgd.

dat vrouwtje, dat er na een radiopreek op wees dat hij drie fouten had gemaakt. Twee daarvan raakten de zuivere uitspraak van een Gronings woord. En de derde? Die was dat „domie” het Onze Vader in het Gronings had geboden. Dat paste niet.

Er zijn ook andere reacties. Soms vervat in ruwe uitdrukkingen maar regelrecht uit het hart, waaruit bleek dat men het „aibels mooi” had gevonden. Heel dikwijls kwamen die van de zijde van mensen, die zelden of nooit meer in de kerk komen. Spontaan gaven ze te kennen, als u dit weer doet, luister ik weer. „Van dat preken,” zei een onkerkelijk man, „moet ik niet veel hebben, maar dat zingen in de eigen streektaal ging dwars door me heen.” De Groningse kerdiensten trekken velen naar de kerk, die er anders nooit komen. Vaak zijn ze dan ook tjokvol.”

En dat is het waarom ds. Hamming graag de gelegenheid aangrijpt om in het Gronings voor te gaan. Het is duidelijk geworden dat het mensen die totaal van de kerk vervreemd raakten, iets doet, diep in hun hart. „En dan,” aldus ds. Hamming, „zeg ik: vooruit, zaaien, zaaien ”